

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ
กับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน
โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2

Relationships between personal factors, attitude toward nursing profession and
professional nursing values with nursing practice regarding patient advocacy of
professional nurses, inpatient department, regional hospital and medical centers, region

รัชณี สินะสนธิ* วท.บ. (สุขศึกษา)
RUSCHANEE SINASONTHI

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติ
ต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ กับ การปฏิบัติการ
พยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของ
พยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 กลุ่มตัวอย่างเป็น
พยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยใน จำนวน 304 คน เก็บ
ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า
ระดับเจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ระดับ
ค่านิยมต่อวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับ
การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้
ป่วยของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับดี และเมื่อ
ศึกษาถึงความสัมพันธ์พบว่า อายุ ประสบการณ์
การทำงาน การได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิ
ผู้ป่วย เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพมีความ

สัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อ
พิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับ
การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการ
พยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของ
พยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 และกลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์
การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้
ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ค่านิยม การได้รับการศึกษา
อบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย และเจตคติต่อวิชาชีพ ซึ่ง
สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 26.9 ($R^2 =$
0.269)

คำสำคัญ : เจตคติต่อวิชาชีพ, ค่านิยมต่อวิชาชีพ,
การปฏิบัติการพยาบาล, สิทธิผู้ป่วย

* ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
สระบุรี

Abstract

The purpose of this study was to

to determine relationship between personal factors, attitude toward nursing profession and professional nursing value with nursing practice regarding patient advocacy of professional nurses in inpatient department of regional hospital and medical centers region 2. The subject were professional nurses who working in inpatient department. Three hundred and four subjects were purposively selected. The results of this study revealed that attitude toward nursing profession and professional nursing value of professional nurses were at middle level. The nursing practice regarding patient advocacy of professional nurses was at the high level. There were statistically significant positive relationships between age, working experience, training in patient advocacy attitude toward nursing profession and professional nursing value with nursing practice regarding patient advocacy of professional nurses at 0.05 level but no relationship between education level with nursing practice regarding patient advocacy of professional nurses at 0.05 level. Variance that could statistically significant predict the nursing practice regarding patient advocacy of professional nurses were professional nursing value training in patient advocacy and attitude toward nursing profession. The variance predict at 26.9 percent.

Key word : Attitude toward nursing profession, Professional nursing value, Nursing practice, Patient advocacy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสิทธิผู้ป่วยมีความสำคัญในการดูแลรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและรู้จักพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของตนเองมากขึ้น อีกทั้งการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยถือเป็นข้อบังคับหนึ่งในการประกันคุณภาพการพยาบาล ประกอบกับในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกันรวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่เสมอภาคกัน ตลอดจนการได้รับการคุ้มครองหรือรักษาผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของประชาชน หน่วยงานของรัฐและองค์กรวิชาชีพอันได้แก่ แพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา และคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ได้ร่วมกันออกคำประกาศสิทธิ ผู้ป่วยขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ กับผู้ใช้บริการตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจอันดี ก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเดิมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับผู้ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขจะเป็นรูปแบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับผู้ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเปลี่ยนแปลงไปด้วย ประชาชนเรียกร้องสิทธิของตนมาก

ขึ้น ประกอบกับระบบการประกันเริ่มเข้ามาอย่างแพร่หลาย มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานที่มสุขภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการพยาบาล ซึ่งเป็นหนึ่งในทีมสุขภาพจึงควรตระหนักถึงการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้ป่วยให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติการพยาบาลเป็นการกระทำต่อตัวมนุษย์โดยตรง จึงทำให้เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของผู้ป่วยได้ง่าย และจากการศึกษาทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Ajzen and Fishbein (1980) สรุปได้ว่าเจตนาของบุคคลจะขึ้นกับตัวกำหนด 2 ตัว คือปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นการประเมินผลทางบวกและทางลบของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลการกระทำเป็นความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ บุคคลที่มีเจตคติที่ดีจะมีความพร้อมในการแสดงพฤติกรรมที่ดี ส่วนบุคคลที่มีเจตคติไม่ดีจะมีความพร้อมในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี ส่วนค่านิยมมีส่วนสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกกระทำกรใด ๆ ในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล จากการศึกษาของนันทนา เมฆประสาธ (2534) พบว่าค่านิยมทางวิชาชีพสามารถทำนายพฤติกรรมจริยธรรมได้ และ Fry (1994) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางค่านิยมเกี่ยวข้องกับปัญหาจริยธรรม พยาบาลที่ตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ดีจะต้องทำความเข้าใจค่านิยมให้กระจ่าง จากประเด็นปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลจึงสนใจที่จะทำการศึกษา ความ

สัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ กับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน ซึ่งเป็นอัตรากำลังส่วนใหญ่ของพยาบาลในโรงพยาบาล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของนักศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับพฤติกรรมกรให้บริการอันจะส่งผลให้ลดภาวะการเสี่ยงการละเมิดสิทธิผู้ป่วยทั้งในระยะฝึกปฏิบัติงานระหว่างการเรียนและเมื่อออกไปปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับค่านิยมต่อวิชาชีพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2
3. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ กับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2
5. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่ร่วมกันทำนายปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประ-

โยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2

สมมุติฐานการวิจัย

1. ระดับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 อยู่ในระดับดี
2. ระดับค่านิยมต่อวิชาชีพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 อยู่ในระดับดี
3. ระดับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 อยู่ในระดับดี
4. ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2
5. ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพสามารถร่วมกันทำนายปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งปฏิบัติงานในงานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 จำนวน 304 คน
2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย

ถามประกอบด้วย

- 2.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล
 - 2.2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 25 ข้อ
 - 2.3 แบบวัดค่านิยมต่อวิชาชีพการพยาบาลจำนวน 25 ข้อ
 - 2.4 แบบวัดการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย จำนวน 30 ข้อ
- แบบสอบถามทั้ง 4 ส่วน ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการทดสอบหาความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคได้ค่าอัลฟาของแบบสอบถามแต่ละชุดดังนี้ แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ค่าอัลฟา= 0.79 แบบวัดค่านิยมต่อวิชาชีพการพยาบาล ค่าอัลฟา= 0.82 และแบบวัดการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ค่าอัลฟา= 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 ทำหนังสือประสานงานไปยังหัวหน้าพยาบาล เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่าง และทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS/PC for Window โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณแบบขั้นตอน

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเป็นกิจกรรมของพยาบาลที่ตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ โดยมีหลักการอยู่บนความรับผิดชอบ ต่อสิทธิพื้นฐานอันเป็นความชอบธรรมของผู้ป่วยที่ควรได้รับการตอบสนอง (Tayler, C.et., 1993:1993:66) การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ศรีวรรณ มีบุญ (2539) ได้ทำการศึกษาพบว่าการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับสูงมาก เช่นเดียวกับพัชรี ประเสริฐกิจ (2541) พบว่าการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อรักษาสหสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลศูนย์อยู่ในระดับสูง ในการศึกษาครั้งนี้ การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยหมายถึงการปฏิบัติการพยาบาลและการดูแลช่วยเหลือมิให้ผู้ป่วยถูกละเมิดสิทธิประโยชน์ภายใต้พื้นฐานคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ของกระทรวงสาธารณสุขโดยคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ แพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม และทันตแพทยสภา พ.ศ.2541 ในการปฏิบัติการพยาบาลจะมีปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติ เจตคติต่อวิชาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญทั้งนี้เพราะเจตคติ หมายถึงความโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือ

สิ่งเร้า ถ้าบุคคลใดมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งใดก็จะเผชิญกับสิ่งนั้น แต่ถ้ามีเจตคติทางลบก็จะหลีกเลี่ยง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2537: 246-247) และเจตคติเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพและเป็นแรงจูงใจที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม (เดโช สวานานนท์, 2512: 28) และจากการศึกษาของ ศรีวรรณ มีบุญ (2539) พบว่าความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาล สำหรับค่านิยมมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาล ค่านิยมจะทำหน้าที่เป็นมาตรฐานในการรับรู้ การประเมิน การเลือกและการตัดสินใจของบุคคล (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2523: 11) และจากแนวคิดของFry (1994) พยาบาลสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติ การพยาบาลที่มีปัญหาความขัดแย้งได้จะต้องทำความเข้าใจในค่านิยมให้ชัดเจน ค่านิยมส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ และค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาและเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจคือค่านิยมวิชาชีพ จากการศึกษาของภัทรพร สีตลวรารักษ์ (2541) พบว่าค่านิยมต่อวิชาชีพในห้องผ่าตัดอยู่ในระดับสูงและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลในการรักษาสหสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย

อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและการได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติการพยาบาล ทั้งนี้เพราะการที่พยาบาลมีความรู้ ความคิดจะสามารถนำไปใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกที่จะปฏิบัติการพยาบาลได้ ทั้งนี้เนื่องจากอายุมีความสัมพันธ์โดยรวมกับพัฒนาการและระดับวุฒิ

ภาวะ กล่าวคือเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นจะมีวุฒิภาวะสูงขึ้นตามวัย มีประสบการณ์มากขึ้น ความคิดอ่าน ความรู้สึก และการกระทำจะปรับเปลี่ยนตามวัย ทำให้มองปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้วย (ทัศนาศ นุญทอง, 2532:100) ส่วนระดับการศึกษาจะสอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง และจรัล พรหมอยู่ (2526:108) กล่าวว่าการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ทำให้คนเราพัฒนา เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความคิดเห็นและทัศนคติ ผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและแนวทางในการปฏิบัติ มีความรู้ความเฉลียวฉลาดและมีวิจารณ์ญาณมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติการพยาบาลในการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ส่วนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนับว่าเป็นแหล่งที่มีคุณค่าสูงสุดสำหรับการเรียนรู้เป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจและ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (ปริยาพร วงศ์อุตรโรจน์, 2539:317) สำหรับประสบการณ์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาช่วยให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ในเรื่องที่ตนรู้อย่างมีเหตุผล จากการศึกษานี้ของพัชนี ประเสริฐกิจ (2541) พบว่าอายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงานในงานอุบัติเหตุฉุกเฉินมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลในการรักษาสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และซันจิตต์ ประสมสุข (2540) ได้ทำการศึกษาในพยาบาลวิชาชีพ โรง

พยาบาลศูนย์พบว่าอายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย และในการศึกษาของศรีวรรณ มีบุญ (2539) เกี่ยวกับความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วย การปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วย โดยทำการศึกษาในโรงพยาบาลของรัฐ พบว่าพยาบาลที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยสูงกว่าพยาบาลที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วย

ผลการวิจัย

พยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 304 คน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25-34 ปี (ร้อยละ 46.7) ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรี (ร้อยละ 96.7) มีประสบการณ์งานผู้ป่วยใน 1-10 ปี (ร้อยละ 49.0) และเคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย (ร้อยละ 56.91) ตามตารางที่ 1

ระดับเจตคติต่อวิชาชีพพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) ระดับค่านิยมต่อวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.6) ส่วนระดับการปฏิบัติการพยาบาลพบว่ามีอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามตารางที่ 2

สำหรับความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ กับ การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย

พบว่าอายุ ประสบการณ์ในงาน การได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ทักษะคิด และค่านิยมต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ตารางที่ 3)

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่สามารถทำนายกับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในงานผู้ป่วยใน ประสบการณ์การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ค่านิยมต่อวิชาชีพ สามารถร่วมทำนายการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย โดยมีสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 27.4 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ทั้งหมดในรูปคะแนนมาตรฐาน ปรากฏว่ามี 3 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ค่านิยมต่อวิชาชีพ (B= 0.425)

ประสบการณ์การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย (B= 0.147) และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล (B= 0.119) (ตารางที่ 4) และเมื่อนำตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ค่านิยมต่อวิชาชีพซึ่งเป็นตัวที่มีความสำคัญที่สุดในการพยากรณ์ สามารถอธิบายความแปรผันของการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 20.2 ($R^2 = 0.202$) (ตารางที่ 5)

สามารถสร้างสมการพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยในได้ดังนี้
สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน
 $Z = 0.399$ ค่านิยมต่อวิชาชีพ + 0.221
การศึกษาอบรม + 0.132 เจตคติต่อวิชาชีพ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	46	15.1
25 – 34 ปี	142	46.7
35 – 44 ปี	96	31.6
45 ปีขึ้นไป	20	6.6
รวม	304	100.0

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ของพยาบาลวิชาชีพ
งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4	1.3
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	294	96.7
สูงกว่าปริญญาตรี	6	2.0
รวม	304	100.0
ประสบการณ์งานผู้ป่วยใน		
1 -10 ปี	149	49.0
11 - 20 ปี	132	43.4
21 ปีขึ้นไป	23	7.6
รวม	304	100.0
การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย		
ไม่เคยได้รับ	131	43.1
เคยได้รับ	173	56.9
รวม	304	100.0

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ และการปฏิบัติการ
พยาบาล เพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าระดับ
เจตคติต่อวิชาชีพ	3.34	0.3629	ปานกลาง
ค่านิยมต่อวิชาชีพ	3.66	0.3020	ปานกลาง
การปฏิบัติการพยาบาล	3.89	0.3300	สูง

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ
กับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการปฏิบัติ
อายุ	0.151*
ระดับการศึกษา	0.030
ประสบการณ์งานผู้ป่วยใน	0.127*
การได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิ	0.235*
เจตคติต่อวิชาชีพ	0.282*
ค่านิยมต่อวิชาชีพ	0.450*

* P < 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้วิธีการถดถอยแบบขั้นตอน ในการพยากรณ์การ
ปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยใน
โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	b	Beta	t
ค่านิยมต่อวิชาชีพ	0.450	0.202	0.436	0.399	7.580*
การศึกษาอบรม	0.503	0.253	0.147	0.221	4.405*
เจตคติต่อวิชาชีพ	0.518	0.269	0.120	0.132	2.502*
F = 36.745*	Constant = 1.805				

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า พยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 2 มีเจตคติต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี โมกขาว (2539) ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพมีระดับเจตคติทางบวกน้อย เมื่อศึกษาแยกเป็นราย

ข้อซึ่งพบว่าข้อที่มีคะแนนในระดับน้อยได้แก่การที่พยาบาลคิดว่าสังคมมีความคาดหวังต่อวิชาชีพมากเกินไป ($\bar{x} = 1.78$) คิดว่าวิชาชีพทำให้เวลาในการดำเนินชีวิตไม่แน่นอน ($\bar{x} = 1.87$) คิดว่าการประกอบวิชาชีพการพยาบาลเป็นงานที่หนักเกินไป ($\bar{x} = 1.99$) และคิดว่าวิชาชีพพยาบาลทำให้ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ($\bar{x} = 2.03$) ทั้งนี้อาจอธิบายได้

ว่าวิชาชีพพยาบาลจะต้องทำงานที่ต้องมีความรับผิดชอบกับชีวิตมนุษย์ อีกทั้งในการทำงานอาจมีประสบการณ์ของความขัดแย้งทางจริยธรรม ประกอบกับสังคมมีความคาดหวังต่อวิชาชีพการพยาบาลสูงก่อให้เกิดความเครียดส่งผลให้ระดับเจตคติต่อวิชาชีพของพยาบาลลดลงได้ ทั้งนี้เพราะเจตคติเกิดจากการสร้างความรู้สึกร่วมกันจากประสบการณ์ของตนเอง (Allport, 1960 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2540: 207) และชม ภูมิภาค (2523) ได้กล่าวว่าปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้คือสถานการณ์การกระตุ้นให้เกิดความกลัวและแรงกดดันของกลุ่ม สำหรับค่านิยมต่อวิชาชีพพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีค่านิยมต่อวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางระดับสูง ($\bar{x} = 3.66$) ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพัชนี ประเสริฐกิจ (2541) ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลศูนย์มีค่านิยมวิชาชีพอยู่ในระดับสูง เมื่อศึกษาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่านิยมอยู่ในระดับน้อยได้แก่การที่พยาบาลได้ให้ความสำคัญในการดูแลรักษาโรคทางกายก่อนคำนึงถึงองค์รวมของผู้ป่วย ($\bar{x} = 2.28$) การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.28$) สอดคล้องกับการศึกษาของศรีวรรณ มีบุญ (2539) ได้ทำการศึกษาพบว่าการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับสูงมาก เช่นเดียวกับพัชนี ประเสริฐกิจ (2541) พบว่าการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลศูนย์อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นเพราะวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ได้

รับการอบรมมุ่งเน้นในเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และการเคารพในความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้พฤติกรรมบริการที่แสดงออกของพยาบาลเป็นการปฏิบัติการที่พิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ กับ การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของชินจิตต์ ประสมสุข (2540) พบว่า อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ประสบการณ์การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติการพยาบาลมีการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นพยาบาลที่มีอายุมากขึ้นจะมีวุฒิภาวะสูงขึ้นตามวัย มีประสบการณ์มากขึ้น ความคิดอ่าน ความรู้สึก และการกระทำจะปรับเปลี่ยนตามวัย ทำให้มองปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้วย (ทัศนาศ นุญทอง, 2532 :100) อีกทั้งประสบการณ์การทำงานซึ่งเป็นแหล่งที่มีคุณค่าสูงสุดสำหรับการเรียนรู้เป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2539:317) จะช่วยให้พยาบาลสร้างสมแนวทางการแก้ปัญหา การปฏิบัติการ อีกทั้งการได้รับการศึกษาอบรม

เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย จะทำให้มีการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยให้เพิ่มขึ้น ซึ่งความรู้จะเป็นแนวทางให้บุคคลนำไปใช้ในการปฏิบัติ จะช่วยให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ในเรื่องที่ตนรู้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับการศึกษาของ Wlody, Regina Kay (1993) ที่พบว่าพยาบาลที่ได้รับการศึกษาอบรมทางจริยธรรมจะรับรู้และให้การสนับสนุนสิทธิของผู้ป่วยในแง่ของการปฏิบัติมากขึ้น

ทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่าที่มีความสัมพันธ์ด้านบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็นความรู้สึก ความพึงใจของเราต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2540:207) และมีความโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าถ้าบุคคลใดมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งใดก็จะเผชิญกับสิ่งนั้น แต่ถ้ามีเจตคติทางลบก็จะหลีกเลี่ยง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2537:246-247) และเจตคติเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพและเป็นแรงจูงใจที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม (เดโช สวานานนท์, 2512: 28) และจากการศึกษาของ ศรีวรรณ มีบุญ (2539) พบว่าความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาล

สำหรับค่านิยมพบว่ามีความสัมพันธ์ด้านบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่าค่านิยมมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาล จากแนวคิด

ของ Fry (1994) พยาบาลสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาลที่มีปัญหาความขัดแย้งได้ดีจะต้องทำความเข้าใจในค่านิยมให้ชัดเจน ค่านิยมส่งเสริมให้เกิดการเลือกในการตัดสินใจเลือก สอดคล้องกับการศึกษาของภัทรพร สีตลวรงค์ (2541) พบว่าค่านิยมต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับการปฏิบัติการพยาบาลในการรักษาสิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดที่คาดว่าจะประโยชน์ ดังนี้

1. ด้านสถาบันการศึกษา

- 1.1 จะต้องมุ่งเน้นพัฒนา ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนที่สามารถสร้าง และปลูกฝังเจตคติและค่านิยมต่อวิชาชีพที่ดีให้กับนักศึกษาพยาบาล
- 1.2 เสริมความรู้ในเรื่องสิทธิผู้ป่วยในการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจที่ ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 1.3 ดูแลและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการพยาบาลที่พิทักษ์สิทธิผู้ป่วย

2. ด้านหน่วยงานบริการพยาบาล

- 2.1 ควรมีการจัดอบรม เสริมความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม และสิทธิผู้ป่วยให้กับพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ
- 2.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา ค่านิยมและทัศนคติต่อวิชาชีพ ร่วมกันระหว่างพยาบาลอาวุโส และพยาบาลจบใหม่เพื่อเป็นการ

ถ่ายทอดค่านิยมและ
รูนี่ สู้รูน้อง

ทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดีจาก

2.3 ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการ

พยาบาลที่รักษาสีทึบผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง

- คัมภีร์ มัลลิกะมาส. (2526). สิทธิผู้ป่วย .ตาสินเวชสาร,3, 140 – 146.
- จำนง อังคนาวีศัลย์. (2538). การศึกษาค่านิยมของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลราชวิถีที่มีต่อการบริการสุขภาพในสังคมไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จินตนา ยูนิพันธ์ และอรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. (2540). กรณีศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมแห่งวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จรัล พรหมอยู่. (2526). ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เดโช สวานานนท์. (2512). ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชื่นจิตต์ ประสมสุข. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศน บุญทอง. (2532). เอกสารการสอนชุดประสบการณ์วิชาชีพพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- นันทนา เมฆประสาท.(2534). ความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลทางจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ค่านิยมวิชาชีพและภูมิหลังกับพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา คิตประเสริฐ. (2526). การเปรียบเทียบค่านิยมวิชาชีพ ทางบริการและทางวิชาการของนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลที่มีระยะเวลาของประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชนี ประเสริฐกิจ. (2541).ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ค่านิยม วิชาชีพกับการปฏิบัติการพยาบาลในการรักษาสีทึบประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภัทรพร สีตลาวรางค์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยองค์กรและค่านิยมวิชาชีพกับการปฏิบัติการพยาบาลในการรักษาสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2527). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช.
- ประคอง กรรณสูต. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2539). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เพ็ญจันทร์ สุวรรณแสง โมไนยพงศ์. (2529). พยาบาลกับสิทธิผู้ป่วย. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 6, 5-17.
- ฟารีดา อิบราฮิม. (2538). เมื่อพยาบาลเป็นผู้แทนของผู้ป่วย. วารสารพยาบาล, 44, 224 – 250.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2537). สิทธิผู้ป่วย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- วีรวรรณ บุญตริก. (2540). ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิที่จะรู้ของผู้ป่วย กรณีศึกษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลรามธิบดี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารกฎหมายการแพทย์ และสาธารณสุขบัณฑิต, วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ พันธุ์คง. (2541). ผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์กับคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยในเอกสารคำสอนวิชาชีพกฎหมายกับการพยาบาล. หน้า 185 – 201. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย.
- สำนักงานเลขาแพทยสภา ฝ่ายจริยธรรม. (2541). คำอธิบาย “ประกาศสิทธิผู้ป่วย” นนทบุรี : สำนักงานเลขาธิการแพทยสภา. (อัดสำเนา)
- สุวิภา ปัตตยางกูร. (2541). รัฐธรรมนูญฉบับใหม่: งานบริการพยาบาล. วารสารกองการพยาบาล, 25(2), 72-25.
- Ajzen I. And Fishbein, ME. (1980). **Understanding attitude and prediction social behavior.**
New Jursee: Prentice Hall
- Fry, ST. 1994) **Ethiecs in Nursing practice: A Guide to Ethical Decision Making.** Geneva :
The International Council of Nurse
- Taylor, C et al (1993) **Fundamental of Nursing : The art and service of nursing care** 2nd ed
Philadelphia : J.B. Lippincott
- Wlody, Regina Kay (1993) **Model of patient adyocacy as perceived by critical care and non-critical care nurses (Ethical Decisions)** [DAI-B 54/08, p. 4085 February 1994]. Abstract
from : UMI Company : Pepperdine University (6009) Degree : DD Date : 1993